

Nadiia Novichenko

Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine)

Digital Competences of Citizens and Public Servants: a Framework of Interconnection

The digital transformation of public administration, as well as the transformation of all spheres of life in society and the economy, causes basic changes in the training and upgrading of the qualifications of public servants, creating the need for them to master new competencies, knowledge and skills. The general trend in the development of public administration is the transition from electronic governance to digital governance

Digital competences are gradually becoming one of the key things in people's lives in the 21st century. With the digital transformation of public administration, new requirements for the digital competencies of public servants are also being put forward. The purpose of the study is to establish the basic framework of the relationship between the development of digital competences of citizens and digital competences of public servants.

The legal framework for the development of digital competences in Ukraine has been analyzed. European approaches to the digital development of people in the 21st century and lifelong learning are considered.

It has been established that the digital environment, which is increasingly spreading in Ukraine, creates additional requirements for the activities of public administration bodies and, accordingly, for public servants. The conclusion noted the intensification of the movement in Ukraine towards the development of citizens' digital competences. The introduction of the legal framework, the adaptation of the European framework, the development of its own digital education programs in Ukraine create the basis for the successful digital development of both the country as a whole and its territories.

Meanwhile, in many documents defining digital development, the terms information and communication and digital are used side by side in an unnatural way. In our opinion, it is still necessary to realize that digital transformation is connected with the further progress of technologies from information and communication to digital.

Keywords: *digital competences, public servants, structure of digital competences, digital transformation of public administration*

Надія Новіченко

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)

Цифрові компетентності громадян та публічних службовців: рамки взаємозв'язку

Цифрова трансформація публічного управління, як взагалі і трансформація всіх сфер життєдіяльності суспільства та економіки, спричиняє базові зміни і в підготовці і підвищенні кваліфікації публічних службовців, створює необхідність опанування ними нових компетентностей, знань і навичок. Загальним трендом розвитку публічного управління є перехід від електронного урядування до цифрового врядування

Цифрові компетентності поступово стають одними з ключових у житті людей у 21 столітті. Із цифровою трансформацією публічного управління висуваються й нові вимоги до цифрових компетентностей публічних службовців. Мета дослідження полягає у встановленні основних рамок взаємозв'язку між розвитком цифрових компетентностей громадян і цифрових компетентностей публічних службовців.

Проаналізовано нормативно-правову базу розвитку цифрових компетентностей в Україні. Розглянуто Європейські підходи до цифрового розвитку людей у 21 столітті та навчання протягом усього життя.

Встановлено, що цифрове середовище, яке у все більшій мірі розповсюджується в Україні, створює додаткові вимоги до діяльності органів публічного управління і відповідно до публічних службовців.

У висновку відзначено активізацію в Україні руху у напрямку розвитку цифрових компетентностей громадян. Запровадження правової бази, адаптація європейських рамок, розробка власних програм цифрової освіти створюють в Україні підґрунтя для успішного цифрового розвитку як країни в цілому, так і її територій.

Між тим в багатьох документах, що визначають цифровий розвиток, неприродним чином поряд використовуються терміни інформаційно-комунікаційні та цифрові. На наш погляд, все ж потрібно усвідомлювати що цифрова трансформація пов'язана із подальшим прогресом технологій від інформаційно-комунікаційних до цифрових.

Ключові слова: *цифрові компетентності, публічні службовці, структура цифрових компетентностей, цифрова трансформація публічного управління*

Вступ

Цифрова трансформація публічного управління, як взагалі і трансформація всіх сфер життєдіяльності суспільства та економіки, спричиняє базові зміни і в підготовці і підвищенні кваліфікації публічних службовців, створює необхідність опанування ними нових компетентностей, знань і навичок. Загальним трендом розвитку публічного управління є перехід від електронного урядування до цифрового урядування (Карпенко).

В умовах світового переходу від інформаційного до цифрового суспільства у Європейському Союзі стала зрозумілою необхідність у розробці та впровадженні нової системи загальних ключових компетентностей людини у 21 столітті (ANNEX to the Proposal, 2018). Вектор на євроінтеграцію спонукає українську державу враховувати й основні підходи до цифрового порядку денного розвитку європейської спільноти і, зокрема, освітню складову цифрової трансформації економіки, суспільства та влади.

Перша спроба визначення навичок та знань потрібних людині у новому цифровому суспільстві відбулась в Європейському Союзі в 2006. Але тоді процеси цифрової трансформації тільки но починались і ще не відбувся якісний перехід до нових умов соціального та економічного розвитку. Моментом переходу до активної фази цифрової трансформації суспільства можна вважати економічну кризу 2008-2009 років, після якої вже накопичений потенціал цифрової економіки і цифрового способу життя став головним вектором суспільного прогресу (Квітка, 2021).

Цей факт був відображений у "Цифровому порядку денному для Європи" який Європейська комісія запропонувала всім інституціям та державам ЄС у травні 2010 року (Digital Agenda for Europe, 2010), як складової частини Стратегії "Європа 2020" (Europe 2020). У цих документах визначена нагальна потреба кооперації усіх країн та усіх зацікавлених учасників суспільних процесів, в тому числі органів влади різних рівнів, у пріоритетному розвитку сфері освіти та навчання людей в умовах тотальної цифровізації.

Процес змін усього укладу життя європейців спонукав керівні структури ЄС переглянути ставлення до компетентностей людини і у 2018 році було схвалено Рамкову програму з оновлення ключових компетентностей для навчання протягом життя у 21 столітті (ANNEX to the Proposal, 2018). Зокрема, у цьому документі було

визначено, що у новому цифровому світі кожна людина потребує широкого спектра навичок і компетенцій, які вона має постійно розвивати протягом усього життя. Цей фактор потрібно враховувати при підготовці та підвищенні посадових осіб місцевого самоврядування, враховуючи рейтинги складів вищої освіти, які займаються таким навчанням (Kvitka et al, 2019). Безпосередньо це стосується і депутатів місцевих рад, для яких володіння такими компетентностями є умовою ефективного і виваженого прийняття рішень щодо розвитку громад в умовах цифровізації суспільства.

Основні компетентності, які визначені в Рамковій програмі, спрямовані на створення засад для гармонічного розвитку людини у світі, що швидко змінюється. Ключовими компетентностями є ті, які необхідні всім людям для підвищення особистого потенціалу і розвитку, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства. Такі компетентності розвиваються в процесі навчання протягом усього життя, починаючи з раннього дитинства до після пенсійного віку шляхом формального, неформального та інформального навчання.

Усі ключові компетентності вважаються однаково важливими: кожна з них сприяє успішному життю в суспільстві. Компетентції можуть застосовуватися у багатьох контекстах і в різних комбінаціях. Вони переплітаються та поєднуються: розвиваючи компетентності, важливі для однієї життєвої сфери, одночасно розвиваються й пріоритетні компетентності для іншої. Такі навички, як критичне мислення, аналіз інформації, вміння вирішувати проблеми, творчість, робота в команді, вміння спілкуватись та проводити переговори, прийняття рішень, саморегуляція, стійкість, емпатія, участь, повага до різноманітності, враховуються у всіх ключових компетентностях.

Загальний список ключових компетентностей включає такі: грамотність (Literacy competence), мовна компетентність (Languages competence), математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії (Mathematical competence and competence in science, technology and engineering), цифрова компетентність (Digital competence), особиста, соціальна та навчальна компетентність (Personal, social and learning competence), громадянська компетентність (Civic competence), підприємницька компетентність (Entrepreneurship competence), компетентність культурної обізнаності та самовираження (Cultural

awareness and expression competence) (ANNEX to the Proposal, 2018).

Разом з тим, слід враховувати, що, оскільки у світі відбувається перехід від інформаційного до цифрового суспільства, саме цифрова компетентність має вирішальне значення для існування людини у новітньому цифровому середовищі. У документі цифрова компетентність визначається, як впевнене, критичне та відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, роботи та участі у житті суспільства. Вона включає в себе інформаційну грамотність та використання даних, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту (включаючи програмування), безпеку (включаючи цифрове благополуччя та компетентності, пов'язані з кібербезпекою) та розв'язання проблем. Слід відзначити, що розуміння та актуальність цифрових компетентностей зазнали суттєвого зростання з 2006 року, коли перелік компетентностей у ЄС визначався вперше.

Виходячи з європейських підходів, викладених у рекомендаціях Європейської Комісії, можна визначити базові знання, навички та ставлення, що відносяться до цифрової компетентності, які мають бути опановані публічними службовцями наряду з громадянами інших професій.

В першу чергу, вони стосуються використання цифрових технологій які можуть підтримувати комунікацію, творчість та інноваційність, усвідомлювати їх можливості, обмеження, наслідки та ризики. Людині потрібно розуміти загальні принципи, механізми та логіку, що лежить в основі цифрових технологій, які розвиваються, а також знати основи функціонування та використання різних пристроїв, програм та мереж.

По-друге, особливе значення у сучасному світі набув критичний підхід до достовірності, надійності та впливу інформації та даних, що є доступними цифровими засобами та усвідомлення юридичних та етичних принципів, пов'язаних з використанням цифрових технологій.

По-третє, у зв'язку із цифровою трансформацією суспільних відносин, економіки та публічного управління кожна особа отримує можливість оволодіти вмінням використовувати цифрові технології для підтримки активного громадянства та соціальної інтеграції, співпраці з іншими, творчості для досягнення особистих, соціальних чи комерційних цілей. Це потрібно враховувати усім органам публічної влади, і органам місцевого самоврядування,

зокрема, оскільки значно розширює можливості громадян щодо впливу на прийняття рішень відповідними владними структурами.

По-четверте, цифрові компетентності також включають в себе навички використовувати, доступатись, фільтрувати, оцінювати, створювати, програмувати та поширювати цифровий контент. Особи повинні вміти керувати та захищати інформацію, вміст, дані та цифрові ідентичності, а також визнавати та ефективно працювати з програмами, пристроями, штучним інтелектом та роботами.

По-п'яте, робота з цифровими технологіями та вмістом вимагає рефлексивного та критичного, і водночас допитливого, відкритого та перспективного ставлення до їх розвитку. Вона також вимагає етичного, безпечного та відповідального підходу до використання цих інструментів.

Термінологія, яка використовувалась у визначенні компетентності, також потребувала оновлення. Замість "IST" (технології інформаційного суспільства) та "ICT" (інформаційно-комунікаційні технології), які використовувались у визначенні 2006 року, "цифрові технології" вважаються зараз найбільш відповідним терміном для найменування повного набору пристроїв, програмного забезпечення чи інфраструктури. З поширенням, різноманітністю та інтегрованістю використання мобільних пристроїв та програм, видалені посилання на "комп'ютери" та "Інтернет", які класифікуються під широким поняттям "цифрові технології".

В Україні, впровадження цифрових компетентностей поступово іде, але, на наш погляд, досить повільно. У 2018 році, з'явився перший стратегічний нормативно-правовий документ який визначає напрямки цифрового розвитку країни і в якому чільне місце зайняли питання цифрових компетентностей людини. Йдеться про Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки (далі Концепція) (2018).

Концепція, серед інших завдань цифровізації, передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрової інфраструктури, набуття громадянами цифрових компетенцій. Цифровізація визначається авторами документу, як насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами,

системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможлиблює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного світу, тобто створює кіберфізичний простір.

До основних положень документу що стосуються цифрових компетентностей громадян України можна віднести:

- доступність для громадян переваг та можливостей цифрового світу;

- створення попиту та формування потреб серед громадян до цифровізації, насамперед через впровадження державою масштабних проєктів цифрових трансформацій, зокрема на базі сучасних моделей державно-приватного партнерства;

- розвиток та поглиблення цифрових компетенцій громадян для забезпечення їх готовності до використання цифрових можливостей, а також подолання супутніх ризиків.

Мета впровадження стимулів та мотивацій цифрового розвитку вбачається в тому, щоб заохотити бізнес та громадян споживати та використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, тобто зробити так, щоб технології в Україні були доступні, цифрові інфраструктури викликали бажання та мотивацію до них підключатися та ними користуватися, а бажання модернізувати, оптимізувати, масштабувати, прискорити та розвинути власний бізнес та життєдіяльність змогли реалізуватися та стати основою цифрової економіки.

Створення попиту та формування потреб передбачає реалізацію цілеспрямованої та інноваційної політики створення в різних сферах життєдіяльності таких умов (технологічного середовища, цифрової інфраструктури тощо), які спонукали б громадян та бізнес замість звичних аналогових (традиційних) засобів та інструментів використовувати саме цифрові як більш ефективніші, швидші, дешевші та якісніші.

Головна мета розвитку цифрової інфраструктури полягає в тому, щоб усі громадяни України без обмежень та труднощів технічного, організаційного та фінансового характеру (зокрема соціально незахищені верстви населення) могли скористатися цифровими можливостями незалежно від свого місцезнаходження чи проживання та не перебували в сегменті “цифрового розриву”.

Питання впровадження цифрових компетентностей розглядаються і в інших нормативно-правових актах, зокрема:

- Законом України “Про освіту” визнано

інформаційно-комунікаційну компетентність як одну з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

- Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки (2020), серед інших загальнодержавних викликів, що стримують розвиток регіонів і держави в цілому, визначено низький рівень цифровізації регіонів і цифрової обізнаності.

- Державний стандарт базової середньої освіти, визначає інформаційно-комунікаційну компетентність такою, що передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Окремий документ щодо цифрових компетентностей в Україні з’явився у 2021 році (Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей, 2021). В ньому зазначається, що із збільшенням темпів розвитку цифрових технологій, впровадженням інноваційних рішень у всіх сферах суспільного життя виникає необхідність у підвищенні якості підготовки працівників для створення можливості модернізації економіки країни відповідно до сучасних вимог.

Відсутність концептуальних засад формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян не дозволяє забезпечити розвиток усіх сфер суспільного життя відповідно до сучасних вимог, процесів глобальної цифровізації економіки, сфер життєдіяльності суспільства, які відбуваються у більшості країн світу. Таким чином, виникає необхідність забезпечення готовності суспільства до таких процесів, опанування ним ключових комбінацій знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій (цифрова компетентність).

Цифрова компетентність, з урахуванням європейських стандартів, визначена як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій.

Цифрове середовище, яке у все більшій

мірі розповсюджується в Україні, створює додаткові вимоги до діяльності органів публічного управління і відповідно до публічних службовців.

У 2021 році експертами Міністерства цифрової трансформації та інших установ на основі європейської концептуально-еталонної моделі цифрових компетентностей

для громадян DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens був розроблений опис рамки цифрової компетентності для громадян України. Як зазначають автори, він дещо відрізняється від європейської моделі, але в цілому визначає напрями розвитку цифрових компетентностей (Табл. 1).

Табл. 1.

Узагальнена структура рамки цифрових компетентностей для громадян України

c0	c1	c2	c3	c4	c5
Основи комп'ютерної грамотності	Інформаційна грамотність, уміння працювати з даними	Створення цифрового контенту	Комунікація та взаємодія у цифровому суспільстві	Безпека в цифровому середовищі	Розв'язання проблем у цифровому середовищі та навчання впродовж життя

Цей документ містить 4 виміри, 6 сфер, 30 компетентностей та 6 рівнів володіння цифровими компетентностями і може слугувати своєрідною інструкцією для підготовки стратегій розвитку цифрових компетентностей, програм навчання та підвищення кваліфікації у цій сфері, розробки програм цифрового розвитку регіонів та громад.

Висновки.

Важливо відзначити активізацію в Україні руху у напрямку розвитку цифрових компетентностей громадян. Запровадження правової бази, адаптація європейських рамок, розробка власних програм цифрової освіти створюють в Україні підґрунтя для успішного цифрового розвитку як країни в цілому, так і її територій. Останнє залежить від розуміння керівництвом регіонів та громад важливості впровадження цифрових технологій в економіку, соціальну сферу, медицину, освіту тощо. Таке розуміння, на наш погляд в повній мірі пов'язано із рівнем цифрової грамотності населення і, що не менш важливе, рівнем цифрових компетентностей публічних службовців.

Нами, у 2020 році було проведено опитування серед представників органів публічної влади - слухачів Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України показали, що найбільш

потрібними та очікуваними знаннями для розвитку цифрових компетентностей осіб, що здійснюють публічне управління є наступні:

- цифрові комунікації;
- цифрові системи документообігу;
- хмарні сервіси та обчислення;
- цифрова інфраструктура;
- інтернет речей та штучний інтелект;
- цифрові комунікації органів влади з громадянами;
- цифрова безпека.

Це не повний перелік сфер цифрових компетентностей, які представлені в Описі рамки цифрової компетентності, яка згадувалась вище, але показує загальний тренд к оволодінню публічними службовцями цифрових знань, навичок, вмінь які складають, власне кажучи, цифрові компетентності.

Між тим, маємо звернути увагу на те, що в багатьох документах, що визначають цифровий розвиток, неприродним чином поряд використовуються терміни інформаційно-комунікаційні та цифрові. На наш погляд все ж потрібно усвідомлювати що цифрова трансформація пов'язана із подальшим прогресом технологій від інформаційно-комунікаційних до цифрових. Саме це перетворення спонукає шукати шляхи та можливості розвитку цифрових компетентностей, що буде предметом наших подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Квітка, С. Цифрова трансформація в контексті концепції «Довгих хвиль» М. Кондратьєва. Аспекти публічного управління. 2021. Т.9, № 51,1. С. 24-28. <https://doi.org/10.15421/152155>
- Квітка, С., Новіченко, Н., & Бардах, О. Штучний інтелект у муніципальному управлінні: вектори розвитку. Аспекти публічного управління. 2021, 9(4), 85-94. <https://doi.org/10.15421/152140>
- Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. The digital.gov.ua: вебсайт. 2021. URL:

- https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsfrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/OP%20ЦК.pdf
- Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. Офіційний вісник України, 2020 р., № 81, ст. 2615.
- Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-p#Text>
- Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p/print>
- Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>
- ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning (2018) - Retrieved from: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.
- Digital Agenda for Europe (2010) // Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Brussels, 19.5.2010, COM(2010)245 final. URL: [http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)&from](http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from)
- Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth -URL: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
- Kvitka, S., Starushenko, G., Koval, V., Deforz, H., & Prokopenko, O. Marketing of Ukrainian higher educational institutions representation based on modeling of Webometrics Ranking. *Marketing and Management of Innovations*. 2019. №3. P. 60-72. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-05>

REFERENCES

- About some issues of state standards of complete general secondary education. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 30, 2020, No. 898. *Official Gazette of Ukraine*, 2020, No. 81, Art. 2615.
- ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning (2018). Retrieved from: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.
- Description of the framework of digital competence for citizens of Ukraine. The digital.gov.ua: website. (2021). Retrieved from https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsfrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/OP%20ЦК.pdf
- Digital Agenda for Europe (2010). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Brussels, 19.5.2010, COM(2010)245 final. Retrieved from [http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)&from](http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from)
- Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth -Retrieved from <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
- Kvitka, S. (2021). Digital Transformation in the Context of the Concept of «Long Waves» M. Kondratiev. *Public Administration Aspects*, 9(SI,1), 24-28. <https://doi.org/10.15421/152155>
- Kvitka, S., Novichenko, N., & BardakhO. (2021). Artificial Intelligence in Municipal Administration: Vectors of Development. *Public Administration Aspects*, 9(4), 85-94. <https://doi.org/10.15421/152140>
- Kvitka, S., Starushenko, G., Koval, V., Deforz, H., & Prokopenko, O. (2019) Marketing of Ukrainian higher educational institutions representation based on modeling of Webometrics Ranking. *Marketing and Management of Innovations*. 3, 60-72. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-05>
- On the approval of the Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and the approval of the plan of measures for its implementation. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 17, 2018, No. 67. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>
- On the approval of the Concept of the development of digital competences and the approval of the plan of measures for its implementation. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 3, 2021, No. 167 Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p/print>
- On the approval of the State Regional Development Strategy for 2021-2027. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 5, 2020, No. 695. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-p#Text>

Novichenko Nadiia

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0002-2958-3508>, [Novichenko N.V@nmu.one](mailto:Novichenko.N.V@nmu.one)

Стаття надійшла / Article arrived: 29.10.2021

Схвалено до друку / Accepted: 28.12.2021